List 6. **NOVICE** Tečaj XXIII.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. nov. den.

V Ljubljani v sredo 8. februarja 1865.

Gospodarske stvari.

Ovčja reja.

Vipavskim pa tudi drugim gospodarjem v prevdarek.

Ni zanikati, da se Ipavcem že več let slaba godí, kakor tudi večidel drugim kmetiškim gospodarjem. Zraven velikih davkov pa še pritiskajo letine slabe, pomanjkanje penezov in druge okoliščine, ktere naganjajo ubozega kmeta, da zdaj voliče, zdaj kravico, zdaj njivico itd. prodá. Kjer pa ubogi kmet goveda prodaja, tudi ni pričakovati druzih poljskih pridelkov; kajti njiva, vinograd, polje, vse potrebuje gnoja. Če niso njive pognojene, niso v stanu tudi pridelka prinesti.

Gledé na vse te okoliščine, ne zamerite mi, ako se spominjam nekega oddelka kmetijskega, kteri ondi, kjer je kraj in zemlja za to, donaša gospodarju še dosti dobička, in to je ovčja reja.

Ni prav ne, da ste tako koristno živalico, posebno Vi, dragi mi Podražani in Šembici, v nemar pustili. Drugod po Ipavi se vendar še na kakošno ovčico naletí. Temu nasproti slové pa čedalje bolj kozé po Vipavi.

Mnogokrat sem že slišal besedico od Vipavca: „A, jaz nimam sile se vkvarjati z ovcami! Pri ovcah se vès vmažem! Redil bom rajši par koz, ki toliko mleka kakor dve kravi daste.“

Dovolite mi, da Vam dokažem, da so

1.) ovce jako jako koristne, nasproti pa, da so

2.) kozé, če ne ravno povsod, pa vendar prav pogostoma, sila škodljiva žival.

Še zdaj se rad spominjam, kako sem v otročjih letih za ovčicami skakljal, jim žvižgal in pel. Spominjam se pa tudi kot dijak, da veliko bolje je šlo Podražanom in drugim sosedom, ko jih ni bilo sram se z ovcami vkvarjati.

Ovce nam dajejo dvakrat na leto volno, iz ktere si lahko oblačila, lepe in gorke odeje napravljamo. Lahko se tudi prodá, kajti Avstrija ne redí zadosti ovác za svoje potrebe. Dosti volne se mora sila slano iz ptujih dežel dopeljavati. Pa tudi domača reč je najboljša! Dajejo nam ovce dosti mleka, iz kterega maslo, sir, skuto itd. narejamo. Dandanes je pa vsa ta reč še precej draga. Dajejo nam tudi jagnjeta, ki jih lahko mesarjem prodamo. Tudi nam je znano, da se ovce in janci na meh odirajo in tako kože kožarju (krznarju) prodamo, ki drage kožuhe dela iz njih. Velika korist dalje, ki jo ovce kmetovavcem dajejo, je gnoj. Ovčji gnoj ti je tak, da ga ni skoro čez-nj. Če ima pa kmet dosti in dobrega gnoja, lahko pozimi zemljo razmeta, trte sadí, njivo gnojí itd.; še le potem se mu je nadjati dobre letine.

Z majhnim denarjem redí lahko vsak še dovolj ovác, kajti sená ne pojedó dosti, ker gredó dan za dnevom na pašo. Samo spomladi ti ga gré nekoliko več, ko morajo biti domá; kajti ta čas večidel strivajo. Pomislite pa, da Vam je to seno stoterno poplačano. Posebno bi priporočal ovčjo rejo Vipavcem, kjer je dosti pa dobrih pašnikov. Na Nanosu koliko blekov ovác bi lahko ob svojem času paše ne dobilo? Pognojile bi vès Nanos. Zrastla bi taka trava, da bi bilo kaj. Sejali bi potem lahko tam pa tam repo, kapus, salato itd. Sadili bi lahko korun, kolerabo itd.; saj je znano, da gorski pridelki so boljši memo onih poljskih.

Poglejmo pa zdaj kozé.

Kozé delajo škodo, kodar koli proste hodijo; naj si bo v meji ali kje drugod.

Po mejah ti snejo mlade hrastiče in objejo druga drevesca, ki potem vsahnejo; vse mladje gré pod zlo pred njimi, kakor pred ognjem. Trave ali dobre paše ti še ne pogledajo, kajti koza ni zdrava, če se ti na kakošno drevo ne skopiti. Grudi in grudi na drevesu, kakor osel rožje. Če je nimaš zmiraj privezane, je kmali ne vidiš; dirja ti po njivah ter pogrudi, kar ji pride pod gobec. Dosti slabo, kogar koza še ni spametila! Saj vendar ni prav, da rajši take živali imamo, ki nam več škodujejo, kakor hasnijo.

Prevdarite, gospodarji, ali sem napak govoril. Ako sem, zavrnite me; ako nisem, ubogajte me!

A. Žgur.

Gospodarske skušnje.

* Zmrzlina zemlje. — 1. Zemlja ne zmrzne tako globoko, kakor navadno mislijo naši gospodarji. 2. Najglobočeje sega zmrzlina v tla na izhodnjem in severnem prostem svetu. 3. Na legi kraja je več ležeče, kakor na lastnosti zemlje in odeji njeni. 4. Odeja zemlje le takrat največ zdá, dokler mraz 6 stopinj Romirjevih ne preseže, pri hujem mrazu in ako delj časa trpí, pa nič ne zdá. 5. Zemljo z rušinami pokriti je veliko bolje, kakor z vsako drugo šaro. 6. Trava varuje zemljo zmrzline tem bolj, čem veča je trava in gostejša; zato ni koristno, če se v jeseni travnik preveč popase. 7. Če trpí mraz 10 dni ali pa delj časa, se zmrzlina tako poravná, da o različnih okoliščinah vedno enako globoko sega; to je, kjer je zmrzlina v začetku mraza globokeje segla, se pozneje bolj počasi naprej pomika; kjer pa izprva ni globoko segla, sega pa potem bolj naprej. 9. Globoko oranje, posebno ne dolgo pred mrazom, pripomore precej, da zemlja globokeje zmrzne; če se pa njiva pred sv. Mihelom do sv. Lukeža preorje, ni tako globoki zmrzlini podvržena. 9. Nepreorano krompirišče zmrzne tako globoko, kakor globoko preorana njiva.

Vodnik.

Častitve vreden nam je in bode Vodnik kot prvi pesnik slovenski in znameniti buditelj k življenju narodnem. Te zasluge je Vodniku priznal in izrekel ves narod slovenski, ki je pri stoletnem godu njegovega rojstva na svečnico zvečer leta 1858 slovesno napisal v rojstno hišo pri Žibrtu v gornji Šiški spominski kamen: „Tukaj se je pred sto leti rodil V. Vodnik, prvi pesnik slovenski.“ Te zasluge je Vodniku priznal ves narod, ko je željo izrekel, da bi se mu v Ljubljani spominek postavil. Ni se žalibože dozdaj izpolnila ta želja, pa izpolnila se bode, kajti dunajski dijaki so djansko pot pokazali, kako se zamore izpolniti, izrekši, naj se zbirke za spominek ponavljajo vsako leto posebno pri onih slovesnostih, ki veljajo Vodniku. Priznavajo zadnjič Vodniku te zasluge skoro vsi veči duševni izdelki, kteri so beli svet zagledali, do današnjega dne in imajo koren in izvir svoj v Vodniku.

Spominjam tukaj „Novic“, ktere je Vodnik v svet spravil leta 1797 in so prvi dve leti izhajale v osmerki na pol pôli po dvakrat na teden, drugi dve leti pa samo po enkrat. Sicer so potem vsahnile do l. 1843, — ledina ni bila obdelana in seme ni môglo rasti. Saj krčil je celino Vodnik prvi, in kdo se upa trditi, da bi brez njegovega truda bilo v dnevih prihodnjih sejano seme rastlo?

Spominjam „Vélike Pratike“, ki je leta 1795 v četverki po Vodniku beli den zagledala. Izhajala je še potem leta 1796 in 1897, in je s svojimi podučnimi in budivnimi sestavki sedanjim pratikam in koledarjem saj pot pripravila in ne samo pratikam in koledarjem, ampak tudi vsem drugim praktičnim knjigam, ktere ljudstvo podučujejo in mu očí odpirajo za korist in pravico.

Kdo se na dalje ne spominja slovenskega rečnika, kteri je nagon dal rečniku, ki je leta 1860 na svitlo prišel po denarni pripomoči blagega škofa Wolfa.

Leta 1809, ko je Napoleon I. stvoril ilirsko kraljevino in se je poleg francozkega jezika učiti počel tudi národni jezik, je bil Vodnik prvi slovenski učitelj in prvi pisatelj šolskih knjig. Sedaj je slovenskih učiteljev in šolskih knjig že mnogo; gotovo menj bi jih bilo brez Vodnika.

Vredovati pomagal je Vodnik tudi prestavo svetega pisma, ki je na svetlo prišlo od leta 1791 — 1802 in je tako tudi deležen sadú, ki ga ta imenitna knjiga prinaša.

Budil je tedaj Vodnik na vse strani duševno življenje naroda slovenskega; kot pesnik je globoko segal do čutljivega srca svojih rojakov, — kot vrednik ljubljanskih „Novic“ je upal se zdramiti zavednost narodovo, — kot pisatelj koledarja je praktične vednosti širil med zapuščenim narodom, in poleg tega je še v znanstvenih izdelkih pot pokazal, jezik zapuščeni popolniti in izlikati, da se po takem tudi narodu slovenskemu v bistnem jeziku odprè pot do izobraženósti, k znanostim in umetnijam isto tako kakor vsakemu drugemu narodu. Zategadel bode pa tudi ime Vodnikovo svetilo ne samo v slovstveni povestnici, ampak poprek v povestnici naroda slovenskega.

Tej slavi Vodnikovi ne more nikdo nič odvzeti, tudi jaz ne, ako razvijem pogoje in razloge, kteri so vzrok Vodnikovemu delovanju.

Pravijo, da ima vsak čas svoje možé; veliki ostanejo v povestnici, mali pa minejo in se pozgubljajo. Al vendar tudi čas se menja in menjajoči se duh časov nadihuje svoje možé. Zakaj se ni Vodnik tisoč let prej rodil? Kje bi zdaj že bili Slovenci! Čas še ni prišel, — je odgovor. — Govorimo o času, kar prav za prav veljá o ljudéh, o človeštvu, o narodih; kajti čas ostane, le ljudje, ki čas merijo, se menjajo v omiki, v napredku, v nagledih. Menjajo se tudi narodi, se vé da eni na slabo, eni na boljše. Kedaj in kako se je čas spremenil, da se je v njem zdramil Vodnik in je sam zaupaje v uspeh slovenske delavnosti spodbujal še druge delavce?

Ta odgovor ni kratek, ali hočem ga okrajšati.

Človeški rod se je razvil do sedanje stopnje izobraženosti formalno po dveh iznajdbah. Prva je pisava, druga tisk. Kdo je pisati pričel, ni znano. Grki, najbolj izobraženi stari narod, še v 9. stoletji pred Kristom, niso pisali. Pisali so pač že v 8., gotovo pa v 7. stoletji. Na podlagi te iznajdbe so Grki in po njih Rimljani dosegli največe in najlepše slovstvo, in ker so imenovane države bile iz večine demokratične in je tedaj vsak posameznik deležen narodovega izobraženja in narodne omike, skrbeli so vsi za vsakega in vsaki za vse. Po občnem preseljevanji narodov se je monarhična v mehkužnosti strohnela Roma podrla leta 476 in na svetovno pozorišče stopijo mladi narodi, Nemci in z Nemci in s Kelti pomešani Romani in Slovani. Bijejo se in rujejo zavolj selišč, dokler da se ne ustanovijo nove države. Zdatnega napredka ni do iznajdbe tiska leta 1456. Kar se tudi govorí o šolah Karola Vélikega, istina je, da so vitezi vsega srednjega veka se borili in, če so čas imeli, pili in ljubljivali, in redovniki so v samostanih marljivo prepisavali stare klasikarje, izmed prostega ljudstva pa nikdo ni znal ne brati ne pisati. Še le po iznajdbi tiska je izobraženje postajalo občno blago, ne samo prednost posameznih ljudí. Knjige so se širile dober kup in nove ideje dobre in slabe so se po tisku ko po telegrafu raztroševale po širokem svetu.

Na vprašanje: ktera knjiga pa se je prva natisnila v slovenskem jeziku? odgovorimo, da: „Abecedarium und der kleine katechismus in der windischen Sprache. Ane bukvice, iz tih se ti mladi in preprosti Slovenci mogo lahku v kratkim času brati naučiti. V tih so tudi ti vegši štuki te kršanske vere inu ane molitve, te so prepisane od anige perjatila vseh Slovencou. Gedruckt durch den Jernei Skurianiz 1550 in Sybenburgen.“ In kdo se je ubogih Slovencev usmilil, kaj ga je napotilo, da jim napiše knjigo, v kteri se lehko v kratkem brati naučijo? — Bil je Primož Truber, širjatelj luterske vere na Kranjskem, kteremu je slovenska knjiga služila kot sredstvo, prosto ljudstvo vabiti in podučiti v Lutrovi veri. Branili so mu knjige tiskati domá; al tiskal jih je na Nemškem. Tako je tedaj ta s posebnim namenom, z namenom razširjenja luterske vere spisana in tiskana knjiga postala iskra in vir novemu slovenskemu slovstvu, kterega prvi pisatelj je bil Truber. Leta 1508 na Dolenskem rojen je kot duhovnik služil najprej v Loki, potem v Ljubljani. Nova Lutrova vera je tudi v Ljubljani prijatlov imela in spoznavcev, in Truber je bil tam njen prvi znanitelj. Leta 1547 iz Ljubljane pregnan je bil protestanški pridigar na Vürtemberškem in leta 1582 je celi novi testament v slovenskem jeziku v Tübingu natisniti dal. Pismenke so bile iz nemškega za slovenski jezik prikrojene. V pomoč so mu bili vürtemberški vojvoda Krištof in bivši škof iz Kopra Vergerio, posebno pa plemenitaš Janez Ungnad, ki je mnogo premoženja poklonil v natis slovenskih knjig. — Isto tako je na pospešenje reformacije celo sveto pismo na slovensko preložil in na svitlo dal Juri Dalmatin v Vitembergu leta 1584 v dveh foliantih. Tisk tega za one dôbe imenitnega dela se je počel v Ljubljani, kamor je Truber leta 1562 tiskarno spravil; al — po prepovedi nadvojvoda Karla — se je dovršil v Vitembergu. Natis te

knjige je stal 8000 gold., ktere so plačali — zanimivo je čuti — stanovi štirski, koroški in kranjski. Adam Bohorič je navlašč za pravilno pisavo te knjige napravil slovenski pravopis, po njem „bohoričica“ imenovan in ustanovil jezikova pravila v prvi slovenski slovnici natisnjeni v Vitembergu leta 1584. Do Kopitarjeve slovnice je bila Bohoričeva najboljša in njegov pravopis je vladal na Kranjskem do sedanje „Gajice“, ktero so naše sedanje „Novice“ vpeljale leta 1845.

Tej protestanški marljivosti nasproti, se vé da tudi katoličani, posebno pa duhovstvo, ni moglo dalje mirno in brez dela ostati, ampak morali so sebe in vero braniti. Braniti so se morali pa s tem istim orožjem, s kterim so bili napadani; začeli so tudi knjige pisati in tiskati in med Slovence širiti. Lutrovci so pobegnili in nekoliko njihovih knjig se je pokončalo, al narodni jezik je v knjigi ostal. Prvi pisatelj od katoliške strani je bil Tomaž Hren. Tomaž Hren je rojen leta 1560, 1588. leta je postal na Truberjevem mestu katoliški pridigar v Ljubljani in 1597. leta pa škof ljubljanski. On je krepko branil katoliško vero in močno zatiral novoverstvo. Od Hrena v slovenski jezik prestavljeni evangelji in listovi so se potem še večkrat natisnili: leta 1730, 1741, 1764, 1772, 1777, večidel pa so bila ta izdanja, kakor Kopitar kaže, več pokvarjena kot popravljena, dokler da pridemo z letom 1787. do Japelnovega izdanja, — istega Japel-a, ki je od leta 1791 do 1802 s pomočjo Kumerdeja, Šraja, Trauna, Škrinerja, Rihterja in Wolfa prvo celo sveto pismo katoliško izdal in ktero je, kakor smo gori omenili, tudi naš Vodnik vredovati pomagal.

In tako smo prišli do Vodnikove dôbe, se vé da samo od daleč in površno pogledavši, kako so se poprek slovenske knjige pisati in tiskati začele, in kako so Slovenci, po omenjenih knjigah dobili knjige in s knjigami podlago za daljši razvoj.

Tako tedaj je dohitel duh časov tudi narod slovenski, — pozno, zeló pozno, ker našel je Slovence še v bornem stanu. Kmetom, nekdanjim plemenitašem, so Turki že davno glave pobili, kteri pa so še ostali, te je na svojo stran privabila laška omika, ali pa nemška dvorska uljudnost in pa magjarski ponos; namesti starih občin (sosesk), kjer je starešinstvo pod veličastno lipo sodilo pravico, se je ugnjezdilo redarstvo; slovenski vojvoda ni več prisegal branit vdovam pravde, mesta in mestni prebivavci so se oddaljevali narodu in bližali tujcem in naselili so se krog in krog tuji naselniki in nemški redovniki s svojimi šolami, da bi narodu slovenskemu od vseh strani jemali in vzeli narodnost. — In kaj je prav za prav ostalo slovenskega? Feudalni kmet, duhovniki edini izobraženi stan pa s tujo omiko, šole — kolikor jih je bilo — latinske in nemške. To stanje, ako bi je primerjali drugim narodom, našli bi najbliži primer pri špartanskih perijokih, če ne helotih, kteri so podrobljeni služili svojemu gospodujočemu narodu.

Al čas je tudi popravil, kar je čas zakrivil. Stvoril je prijazne postave, ktere so služtvo in podložništvo odstranile in nam rodile sedanje svobodne kmete, iz kterih se ponavljajo vsi ostali stanovi, kterih razvoj narodnega življenja potrebuje. Čas množi šole in učenje po tiskanih knjigah, čas je zbudil narodno zavednost, in sicer ne samo pri slovenskem narodu, ampak pri vseh narodih, tako, da se proti zatiravanju narodovemu vsi, saj vsi soplemeniki branijo uzajemno. Čas nam je popravil slovnico in spravil vzajemni pravopis, in čudno! — Kakor da bi hotel čas vse popraviti, kar je zagrešil, ono isto orožje, ktero je rabilo za novoverstvo, se je obrnilo v novi dobi proti njemu, kajti rajni Slomšek so rekli, mislim z vso pravico, da bolj ko varujemo in krepimo slovensko narodnost, bolj varujemo in krepimo ob enem tudi vero svojo. Čas je zadnjič zbudil tudi mnogo plodovitih delavcev na narodnem polji, kteri ljudstvo v omiki povzdigujejo in slovstvo širijo, in med kterimi je bil Vodnik prvi, ki je kot rodoljub brez vsega druzega namena počel delati z zaupanjem, da bo bolje, z bistrim umom svojim vidé prihodnost. In kakor sedanjost kaže, ni se prevaril. Sedanji Slovenci nimamo več le samo upanja, ampak smo prepričani, prepričani vsi, — kdor ni kukavica — da je naš obstoj brez nevarnosti, če smo krepki z dušo in s telom, in v tem prepričanji se veseli spominjamo svojega prvega buditelja Valentina Vodnika in mecêna njegovega Žiga Coiza, in prijatla njegovega, Linharta, in slavimo Vodnikov spomin. Slava mu na veke!

Š.

Národne stvari.

O volkodlaku.

Spisal J. Gomilšak.

(Konec.)

K tema pravlicama naj dostavim še eno dogodbo, ki sem jo čital med drugimi v nekem časniku. Učeni Poljak Čački piše: „Ko sem bil leta 1826 v mestu Slup, se je malo pred mladeneč ustrelil. Dolgo je ležalo njegovo truplo nezakopano; mestjani namreč niso dovolili, da bi ga bili v okolici pokopali, bojé se, da ne bi volkodlak postal. Slednjič ga le pokopljejo v odstranjeni dolini. Pa že v kratkem je došel strašen glas: mladeneč je postal vampir, in hodi iz groba. Pravili so, da je napadal pastirje in popotnike. Nekega dne zadene na korenjaškega močnega dečka, in dolgo se meče in vlači ž njim. Tako mi je dečko potlej sam pripovedoval: „Bila je svetla noč. Stražé hodil sem okoli svoje žitnice, kar zagledam, da so se vrata odprla; stopil je mladeneč notri, ki se je bil pred tednom ustrelil. Hitro ga spoznam, ker imel je ravno tisto čapko (kapo) in suknjo, v kteri sem ga mrtvega vidil. Mrzel znoj mi je stopil na čelo, in ježili so se mi lasje, vidšemu, da se mi je bližal z razpetima rokama, kakor da bi me hotel objeti. Hotel sem glasno zakričati, pa moj jezik je oblesenel; hotel sem se prekrižati, pa nisem mogel rok dvigniti. Zdaj se mi je vampir bližal in me krog pojasa popadel. V tem trenutku mi grozen strah moči okrepča; popadem ga za grlo, in ko dva psa sva se dolgo trgala. Luna se je skrila za oblake, in v temi nisem vidil nič kakor očí svojega nasprotnika. Po sreči je ravno zapel kokot, in ko bi trenil, je zginil vampir.“

Te vrstice naj zadostijo, da spodbudim ž njimi rodoljube, naj nabirajo z drugimi vred tudi pravlice o volkodlaku, ki so posebno spomina vredne; mislim, da še jih je med prostim ljudstvom obilo, tam pa tam z drugimi zmešanih.

Dosta dosta se je že pri drugih narodih o volkodlaku pisalo, tudi iz naših dežel je več takih pripovedek navedenih, *) le v slovenskih knjigah še nisem zadel na nje.

Da v nekterih krajih mrtvi ne trohnijo hitro v grobu, je resnica — menda vsakemu znana, pa vzroka tega so iskali in še iščejo učenjaki v razmerah kemičnih itd.

H koncu naj dodam še Puškinovo pesem, ki nam kaže, kje naj mnogokrat izvirka takih in enakih vraž iščemo.

*) Med mnogimi omenim le: Jos. Görres-ovo „Mistiko.“ Pis.

*

Volkodlak.

Hrabri Vanija koraka
Neki dan domú na noč,
Ino mrzlo pot pretaka
Sam skoz mirodvor gredoč.

Tiho šlataje grobove
Se ne upa dihati,
Kar zasliši — huj — glasove,
Ko bi grizel kdo kostí!

Vanija strahú trepeče,
Da se ježi las mu vsak,
Misli si, da gloda — žveče
Mrtvih kosti volkodlak.

„Joj! Gorje! gotovo mene
Zdaj požrla bo pošast,
Le molitev jo odžene,
Da zgubí do me oblast.“

Je li volkodlak tam sedel?
Vanija — prestrašno res!
Mirno na grobovih snedel
Vkradene kostí je — pes!

Aforizmi.

Zložila Luíza Pesjakova.

Veliko in globoko
Človeško je srcé,
Da zemlja, čas in večnost
Preláhko v njem živé.
Al vendar je enojno,
Prostora manj skor ní —
Ljubezen ena sama
Tam z vrhom razcveti.

Ljubi to, kar je pravično,
Kar je zvišano, lepó;
Brez zadržka mu posveti:
Glavo, srce in rokó.

Ko se „ljubezen“ je ločila
Se večdel „nada“ posloví,
Todá gorjé, če tudi „vera“
Mrjoča tebi v srcu spí! —

Rôse je treba, da roža cvetí,
Suša goreča cvetico morí;
Roža ljubezni najlepše žarí,
Ako jo solza ob solzi rôsí.

Sovražnik vence vije,
Če sreča jasno sije;
Prijatel ti rokó podá,
Ko sreča je po vodi šla.

Svobodo ljubi mi v misli in v djanji,
„Sužnik“ ti bodi neznano imé;
V svobodi blagi prebiva pravica —
Suženstvu se nagne le krivo srcé.

Slovencev je zadosti,
Todá Slovenci niso vsi;—
Demánt vsakter je ogel,
Al ogel vsaki — démant ni.

Distihon.

Sladko je v pesmici rêči: kar skrivno še v duši prebiva,
Slajše, če pesmice jek v drugo odmeva srcé!

Slovstvo.

* *Technisches Polyglott-Onomasticum oder Wörterbuch der Namen der Geistlichen, Civil- und Militärwürden und Chargen, der Professionisten, Künstler und Handwerker, der Grade der Bluts- und Eheverwandtschaft, nebst andern charakteristischen Benennungen in sieben Sprachen und dem friaulischen Dialekte, und zwar in der deutschen parallel zu der italienischen (zu dem friaulischen Dialekte), zu der französischen, englischen, slovenischen, lateinischen und griechischen Sprache, verfasst von Josef Wuk, Weltpriester etc. etc. von Görz. — Triest 1864.*

Dodelan je tedaj ta slovnik, kteri v 7 jezicih obsega vse važnejše besede, ki jih zlasti pisatelj, uradnik, duhoven, obrtnik itd. potrebuje. Obsega 27 pôl ali 428 straní. Reči moramo, da si je gosp. izdatelj pridno prizadeval, da je besede slovenske marljivo zbiral in se ravnal po napredku sedanjega časa. Priporočamo tedaj ta slovnik vsem, ki za nemško besedo bi radi zvedili slovensko, talijansko, francozko, angležko, latinsko ali grško; dobro ga bojo môgli rabiti, ker dosihmal še tacega slovnika nismo imeli. Prišel je na svetlo v 9 zvezkih; cena vsacemu zvezku je 50 soldov; dobiva se pri izdatelji, častitem gosp. Jožefu Vuku v Gorici. Da pa čitateljem našim pokažemo, kako je Vukov slovar osnovan, damo jim eno besedico za pokušnjo.

Titelbischof (Titularbischof);
it. vescovo titolare;
frl. véscul titulàr;
frn. évêque titulaire;
engl. titular bishop;
slov. častno imenovani škof, nazovni škof, po imenu škof;
lat. episcopus in partibus;
gr. ἐπίσκοπος ὁ κατ' ὄνομα.

Ozir po svetu.

Pisma iz Srbije o Srbii.

Kar vas poznam mile mi „Novice“ in vas radostno čitam, nisem še našel v Vaših listih dopisa iz Kragujevca, prestolnega mesta srbskega kneza Miloš-a Obrenovič-a I. za čas njegove prve vlade.

Evo ga Vam! Če tudi spis ni izvrsten, saj srce je dobro, in za silo bo že.

Žive želje so me zmirom navdajale, da bi kadaj mogel globočeje med srbski narod priti in se ž njim bolje seznaniti. Cela božja tri leta sem čepil v Topčideru — v raji prekrasne knježevine srbske. Al lepi Topčider meni nikakor ni bil raj; in gledal sem tedaj na vse strani, kako bi smuknil iz njega. Sreča mi je bila mila — že oktobra meseca 1864 me porinejo v sredotočno, za Beligradom prvo mesto lepe knježevine srbske — v Kragujevac. Tukaj opravljam, izvan dolžnosti vojnega lekara, tudi opravila okrožnega lekara, in tako sem imel priliko, kakih 12 ur okoli in okoli Kragujevca srbski narod in sela srbska ogledati in po mastnem blatu srbskem do kolena gaziti.

Kako sem iz Beligrada potoval v Kragujevac, — kaj sem na poti vidil in doživel drugod po srbski zemlji, hočem vam povedati.

Se vé, da Srbija, ki je še le v početku tega stoletja s svojim junaštvom in krepko vojno in denarno pripomočjo se rusko-turškega jarma oslobodila, dozdaj nima še železnic, jih tudi tako brž še imela ne bo; kajti knježevina je mlada in železnice se ne dajo ko lim raztegniti. Lanska skupščina je sicer kneževe želje, da bi se železnice napravile po bogati Srbii, z radostnim krikom in hrupom sprejela. Al zdaj je zopet vse tiho! In slobodno lahko rečem, da predno bo železnica tekla iz Beligrada na lepe, plodonosne ravnine Morave, na mesta Jagodin, Čuprija, Paračin in Aleksinac, bo menda tudi iz bele Ljubljane po krškem koritu na žužemberške fužine in na žitapolni Karlovac. Bog daj kmali to in uno! Vesel bi vriskal, ako bi kadaj v nekoliko urah iz daljnega Kragujevca v Žužemberk in zopet nazaj pridrdrati mogel!

Al moja malenkost ni nič poleg znamenite trgovine! V Beligradu, v Kragujevcu in po vseh druzih

srbskih mestih je vse polno po štacunah in magacinih ribniške lepe suhe robe, trdnih železnih pečí in druge lepe posode žužemberških fužin in lepih štajarskih dil. V Beligradu in v Topčideru me je opominjala prekrasna Sava moje mile domovine Slovenije. Tukaj Save ne vidim; al spominjajo me zopet, povsod kamor koli stopim in pogledam, moje domovine žužemberške peči, ribniška rešeta, sita itd. Da, da, jaz se s temi pridelki svojega nepozabljivega naroda tukaj večkrat ponosno baham, kakor da bi jih bil sam naredil! Domá suhe robe ribniške še pogledal nisem; al tukaj so mi te rečí čez vse; kajti one mi vsaki dan na uho šepetajo: Brate, evo nas tukaj iz lepe Štajarske in Kranjske; — me gremo po vsem svetu, povsod nas hvalijo, povsod nas iščejo in za drag denar kupujejo! Evo brate! — mi govorijo dalje: Slovenec nima nobene národne ponositosti; reva misli, da je zadnji na svetu in ponižno svoje pošteno srce in bistroumno glavo nosi; on ne vé, da mnogi pridelki njegovega bistrega uma in njegovih neutrudljivih rok grejo po vsem svetu; on se pri tem še vsakemu ošabnemu ptujcu pohlevno vklanja, namesti da bi svojo bistro glavo vzdignil in pri vsaki priliki ponosno zakliknil: Slovenec sem in živim pošteno od svojega bistrega uma in svojih neutrudljivih rok! Dajte mi še le več omike po naravni poti, po domačih šolah, pa bote vidili, kaj zná in premore Slovenec! — Vsak dober otrok ljubi svojo mater in častí vse tudi najmanjo reč, ki ga njegove matere spominja. Jaz sem zdaj Srbin, a sin sem poštene majke Slovenije, ktere že davno vidil nisem in Bog vé, kdaj jo bom, morebiti nikoli več, zato se srčno zahvaljujem in veselo blagodarim bistroumnim, trudoljubnim Ribničanom in Žužemberčanom za peči, sita in rešeta, ki so tukaj v daljni državi edini spominki moje majke Slovenije. -- Pa Ribničanom moram povedati, da tudi Srbi kaj lepo lončeno in leseno posodo delajo, posebno kaj lepe umetno napravljene čutare bodi si lesene ali lončene; al sita in rešeta itd. so ribniška bolja. Gotovo bi se Ribničan še mnogo od Srba naučil, pa tudi Srbin od njega, ako bi jih železnica vezala. (Dal. prih.)

Zabavno berílo.

Zapeljivec.

Novela.

(Konec.)

S srditim pogledom merivši mladega častnika (oficirja) na našem oknu pokliče ženin na pomoč blizo stoječe gospé, kterim izročí omedlelo nevesto, in potem se naglo odpravi. Dvorana in hiša ženitvanska, pred trenutkom še polna veselja, se naglo v vsem spremení; šepetanje nastane in skrivnostno popraševanje; godba omolkne; gostje se skrivaj zgubljajo drug za druzim; kočija odropoče za kočijo; sveče malo po malo pogasnejo, poprej hrumeče ženitvanske prostore navdaja poslednjič tmina in mrtva tihota. Tudi v naši gostilnici, napolnjeni z ljudstvom, nastane vprašanje po mladem častniku; al on je zginil v velikem šundru; nihče ni vedil, kam!

Drugo jutro pričnem svoja obilna opravila, in dovršivši jih, vrnem se čez nekoliko dni zopet proti domu. Med potjo obiščem nekega prijatla, kterega najdem v črni opravi, ter globoki tugi in žalosti. Na vprašanje moje, kaj da mu je, odgovorí mi: „Zgubil sem pobratima, kakoršnega nima več zemlja!“ — Pri teh besedah podá mi tudi črno zapečateno pismo, naj ga berem. Glasil se je ta list tako le:

„Predragi prijatel! Strmel bodeš, brate, nad novico, strahovito novico, ktero Ti naznanjam. Al žalibog, resnična je. Našega Bogomila P... ni več med živimi. Ni padel junak na slavnem bojišču, na kterem si je prisvojil tolike zasluge, borivši se s sovražnikom domovine; padel je pod roko ubijavčevo brez slave in koristi za sveto reč, kteri se je bil vès žrtoval. — Znano Ti je, kako se je naš Bogomil hrabro obnašal v poslednjih ljutih bitkah. Njegove zasluge prejele so tudi priznanje in plačilo: povišan je bil pred štirnajstimi dnevi za kapetana (stotnika) ter odlikovan bil s častnim redom. Isti čas je bilo sklenjeno primirje, in on poprosi začasnega odpusta, da se, ker so mu to njegove sedanje okoliščine dopustile, poročí z devico, s ktero se je zaročil bil preteklo leto pred odhodom na vojsko. Da bi razveselil deklico s svojo nenadjano srečo, hití proti domu, ne naznanivši ji poprej ničesa o svojem odlikovanji in prihodu. Dospevši v Z— najde pač tù svojo Jeliko; al ni mu bila več mila zaročnica, ampak novoporočena sopruga (žena) je bila znanega plemenitaša Štefana A....., ki je bil med tem časom Bogomilovo Jeliko s sjajnostjo svojega bogastva omamil in prvi ljubezni izneveril. — V ženitvanski noči se po naključbi zopernika snideta. Vname se med njima dvoboj na samokrese. Štefanu A..... je prisodila vadlja prvi strel, in on rani našega Bogomila v prsi tako, da ga ozdraviti ni mogla več nobena zdravniška umetnost. Umrl je vsled svoje rane pred dvema dnevoma! — Njegova zgodnja smrt je pa še toliko žalostnejša, ker je domovina zgubila v njem hrabrega in skušenega junaka, stara njegova mati pa edino svojo podporo, edini svoj up. Lahka mu zemljica! Tvoj tužni Alojzi.“

* * *

O kresu sledečega leta bival sem v nekih slovitih toplicah. Šetaje nekega jutra po sprehajališču z nekim prijatlom, ki se je tudi tù sprehajal, zapazim človeka sicer mladega, pa popolnama onemoglega, ki je pokašlevaje koračil polagama po promenadi, opiraje se z desnico na palico, z levo pa na ramo strežaja v bogati livréji. Ogledovaje usahlo lice, razorano od nasledkov strastnega in razuzdanega življenja, dozdeval se mi je ta človek znan, le spomniti se nisem mogel, kje in kdaj sem ga vidil.

Tovarš moj, zapazivši, da je bolehni ptujec probudil pozornost mojo, zadovolji moji radovednosti ter mi pové to-le: „To je plemenitaš Štefan A....., bogati grajšak z naše zemlje. Ako Vam je drago, razložiti Vam hočem vse njegovo življenje, ki mi je dobro znano.“ — Na moj odgovor, da tudi jez ga poznam skoz in skoz noter do nesrečnega onega dvoboja, nadaljuje prijatel: Po nesrečnem onem slučaji zginil je strastni Štefan A..... iz svoje domovine, odtegnivši se sodníi in maščevanju prijatlov in sorodnikov kapitana Bogomila P... — Od mlade krasne sopruge svoje ločil se je za vse svoje žive dni. Oskrunjen s krvjo njenega prvega ljubitelja ni si ji več upal pred obličje; — njeno srce pa tudi se je nasproti napolnilo do njega s strahom, grozo in mrzenjem. Zapuščen od vseh tava zdaj po ptujem, zastonj iskaje po najglasovitnejših zdravnikih in po toplicah zdravila, kterega mu vendar vse njegovo premoženje več dati ne more. Obupan in nesrečen, oropan slednje tolažbe in vsacega veselja plazi in vleče se revno zgodnjemu grobu naproti. Evo živo in žalostno podobo grde razujzdanosti in ohole prevzetnosti bogatina brezsrčnega in brezvestnega!

Kje pa je zdaj mlada, krasna ženka?“ — zabaram omolknivšega prijatla.

Pomilovanja vredna sirota — ne morem je drugač imenovati — preselila se je kmali po oni žalostni in strahoviti dogodbi v neki hriboviti kraj na Št—, kjer v priprostem selu osamljena tužno življenje svoje objo-

kuje. Pravijo, da se že nekoliko časa kažejo nad njo znamenja tihe norosti.

Zamišljen šetam dalje ob prijatlovi roki. V spominu pred menoj pa stojí — nesrečna Lucija!

Poleg ilirskega posnel Jos. Levičnik.

Dopisi.

V Pragi 4. febr. † — Naj popišem Slovencem v kratko, kako smo tukaj praznovali Vodnikov spomin; saj je to menda prvikrat, da se je v zlati Pragi slavil ta veličastni dan slovenskega naroda. Ob 7. uri zvečer se nas je snidilo v primerni dvorani neke gostivnice lepo število Slovencev, Hrvatov, Srbov, Bolgarov in Čehov. Vidili smo v društvu tudi dva slovenska vojaka iz polka Sigismondovega. Naš rojak gosp. F G. razveselil nas je s prekrasnimi samospevi: tudi smo slišali od mladega Bolgara prav otožno narodno bolgarsko pesem; posebno pa je poveličeval slavnost kvartet tukajšnjih srbskih dijakov, kteremu se je pridružilo tudi nekoliko Čehov. Izrekamo jim tù v imenu vseh tukajšnjih Slovencev presrčno hvalo. Eden Slovencev je začel slavnost z vvodnim govorom o Vodniku; na to so se vrstili samospevi in čveterospevi v slovenskem, hrvaškem, srbskem, bolgarskem in českem jeziku; mladi Hrvat pa nas je razveselil s prekrasno deklamacijo iz Čengić-Age. Po dokončanem programu se je pa prav po domače prepevalo in napijalo še do polnoči. Vse se je vršilo v najlepši slogi in bratinski ljubavi. Ako bodemo Jugosloveni vselej in povsod tako složni, kakor to pot, ne bode nam več treba tožiti o neslogi slovanski. Razšli smo se s prav zadovoljnim srcem, in na vseh obrazih čitali smo le eno željo: — da bi še več tako prijetnih večerjev doživeli. — Naj še povem, da so 26. preteklega meseca napravili tudi Srbi enako slavnost v spomin sv. Save. Nadjamo se, da nam bodo v kratkem tudi Hrvatje in Bolgari učinili enake veselice. — Izvrstni naš skladatelj gospod F. Grbec na tukajšnji konservatorii prav dobro napreduje. Kdor koli ga pozná, pravi, da se moremo Slovenci ž njim ponašati. Njegove pesmi se Čehom posebno dopadajo, in sicer tako, da mu je nek česk umetnik svetoval, naj svoje pesmi, kterih ima v rokopisu lepo zbirko pripravljenih, izdá v českem jeziku, ker bi se mu bolje izplačalo. Vendar se nadjamo, da iskreni naš domoljub, čeravno mu prvi zvezek izdanih njegovih pesem ni povrnil stroškov, kakor bi se bilo spodobilo, ne bode zatega del nehal izdajati svojih pesem v slovenskem jeziku, spomnivše se, kako se je slavnim skladateljem tudi druzih narodov godilo, ko so izdali prve svoje umotvore.

Na Dunaji 5. febr. — Po vseh slovenskih pokrajinah praznuje se spomin našega vrlega pesnika Valentina Vodnika. Tudi mi tukaj živeči Slovenci, čeravno daleč od mile nam slovenske domovine, nismo prvaka domačega pesništva pozabili. Da ne zaostanemo za svojimi brati, odločili smo 9. t. m. v dvorani „Diana-Bad“ slovesno „besedo“ na spomin Valentinu Vodniku napraviti. Program je krasen, in ker bode tukajšnje slovansko pevsko društvo pod upraviteljstvom slavno znanega gosp. Förchtgott-a pri tej „besedi“ sodelovalo, se po vsej pravici nadjamo jako zanimive zabave. Program je tako sestavljen: 1. Proslov. 2. Kdo je mar? 3. Domovina. 4. Strunam. 5. Romanca (samospev). 6. Ruske narodne. 7. Popotnik. 8. Husitska (češki zbor). 9. Noč na nebu. 10. Prag je ovo (srbski zbor). 11. Naprej!

A. Rihenberški.

Iz Zagreba 5. svečana. ♯ — 2. dan t. m. se nas je zbralo v privatni hiši g. Weisa, rojenega Ljubljančana, lepo društvo zagrebških Slovencev in Hrvatov, da svetkujemo Vodnikov dan. Svetkovali smo ga s primernimi govori in petjem, česar pa ne bom opisoval, ker govori in pesme so si pri takih prilikah povsod bolj ali manj enake. Le ene episode bom opomnil. Sred zabave dobí namreč društvo zamotek, ki ga je poslal slavni hrvaški pesnik Mirko Bogović. V zamotku so bila dela Bogovićeva in pismo, ktero je vse društvo elektriziralo. Že pismo samo ob sebi je vredno, da se priobči širjemu krogu „Novičinih“ bralcev, vredno je temveč, ker je M. Bogović prvi zdaj živeči hrvaški pesnik in političen značaj, kakor jih ni mnogo. Gotovo bo tudi vsacega zanimalo, ako povemo, da tudi slavni pesnik svoj rojstni dan praznuje 2. februarja. Vodnik, Bogović: dve svetli zvezdi na jugoslovanskem nebu! Pismo Bogovićevo se glasi:

„Gospodo! Doznao sam, da se danas u prijateljskom krugu sastajete, da kao věrni sinovi Slovenije proslavite dan taj posvećen uspomeni neumèrlog slovenskog spisatelja i rodoljuba Valentina Vodnika, što ga punim pravom nazvati možete sjajnom zvezdom predhodnicom, jer dočim se koncem prošlog i početkom ovoga věka nad cělom gotovo Slovenijom pognaše sve to guštji oblaci, da mukoterpnom narodu slovenskomu zaoděnu ne samo svu prošlost već i budućnost, stade u tužno ono doba, akprem samotno, al zato ipak sve to lěpše titrati, te žarkimi traci rodoljubja svoga probijati guste oblačine divna tá zvězdica, kao navěstiteljica bolje i — ako Bog dá — sretnije dôbe.

I gle, doba ta pomalo jur nastaje, jer proročanske rěči pěsnika:

Ne hčere ne sina
Po meni ne bo,
Dovolj je spomina:
Me pesmi pojo!

rěči, premda s početka nalik rěčima vapijućeg u pustinji, postadoše jur istinom, buduć evo danas vidimo, gdě s nova oživljena Slovenija čila uda svoja proteže, se progledav nakon dugog mèrtvila i vidiv vedro nebo iznad sebe a milu bratju oko sebe, gdě na noge lagahne skače, da se i ona uhvati u kolo, što ga predvodi silni kolovodja: duh našega věka! — Pravo je dakle, gospodo! i hvale vrědno, što se sastajete, i što slavite taj dan, naměnjen uspomeni neuvehlim lovorom ověnčanog genija Vodnikova, jer potomstvo, što neumije dostojno uvažavati i cěniti slavne i velezaslužne predje svoje, u kojima treba, da se zèrcali, neće nikad kadro biti, da ih glede krěpostih dostigne, a kamo li da ih prestigne. I ja bi, gospodo! rado da tom prilikom někako očitujem i iskrenu sućut, što ju gojim prama susědnom i srodnom mi narodu slovenskom i njegovim slavnim i velezaslužnim muževom, a i prama Vama, nu buduć mene ni dostojanstvo, bogatstvo, a ni slavno ime nerese, s toga mi nepreostaje ino, no dèržati se stare hèrvatske poslovice. „Ako nemožemo, kako hoćemo, a mi hoćemo kako možemo“ te molìtí Vas-ì to:

1. da priloženu ovdě svotu od 10 fr. kao pèrvi moj prinos u ime utemeljiteljstva „Matici slovenskoj, zatim;

2. da priložena ovdě děla moja, što mi od ostalih još preostadoše „Čitavnicam slovenskim“ kao malen darak od moje strane dostavití blagoizvolite.

Živili svi pošteni i pravi slovenski rodo- i slobodoljubi!

Živila bratinska sloga medju nami i svimi ostalimi narodi, što iskreno teže za pravom slobodom i prosvètom narodnom, tiem najjačim polugam buducè srecè cěloga čověčanstva!“

U Zagrebu 2. veljače 1865. Mirko Bogović.

Iz doljnega Stajarskega. *(Ozir na volitev celjsko 16. januarja.)* Ako se pesmi posvečujejo drugim slovečim dogodbam, kako, da ne bi zmagonosni volitvi celjski, ki nima para v zgodovini volilni, v „Novicah“

ne postavili spominka volilcem in izvoljencu? Kdor še ni bil naš, postal je naš, ko je isti dan prišel v Celje. Večina saj pa je prišla že s trdnim sklepom, da ne voli nikogar druzega kot dr. Razlaga; posebno pa so vsi Gorogračani od prvega do zadnjega z Lipoldom Mozirskim, ki je bil izvoljen predsednik zbora, stali kakor skala, nepremagljivi in brez vsega truša. Naj tedaj volilcem in izvoljencu pesmica moja mal spominek postavi, da ostane izgled vsem drugim volitvam.

Volilcem.

Ljubljeni volilci, šestnajst'ga januarja!
Iz rožic domačih nevenjeni venec
Podaja Vam mati slovenska in svét!
O zlogi prečastni se rad pogovarja,
Ljubezni objema Vas v duhu Slovenec,
Da zbrali možá ste, ki rodu je svet!

Dr. Razlagu.

Dragi ljubljenec in up naroda,
Jasno siješ zvezda carevine,
Angel vere ino domovine,
Krasen skit slovenskega naroda!
Oratar priprosti in gospôda
Plete slavne zmage Tebi venec,
Radosten Te kliče vsak Slovenec
Avstrijanski od rodú do roda.
Zato bodi trden skit naroda,
Ljubej mnogobrojne carevine,
Angelj vere ino domovine,
Grom in strah sovražnikom naroda! J. V.

Iz okolice tržaške. M. — Pismo iz Trsta v poslednjem listu „Novic" nas tržaške Slovence hvali, da smo se možato obnašali z ozirom na adreso udanosti, ki se bo odtod presvitlemu cesarju poslala. Vodila nas je v tem zavest, da nismo kaka morda nizkorodna pritiklina mesta italijanskega, temveč da smo čvrsti udje znatnega slovenskega, z junaškimi Hrvati zdržema stanujočega naroda, kteremu je prihodnost, če dobro prevdarimo reč, najbolj zagotovljena v mogočni Avstrii. Da smo pa zahtevali le slovensko pismo, s čemur bi svetlemu cesarju pričali zvestobo, ne pa pismo sestavljeno v ptujem jeziku in v jeziku ravno tistega naroda, s kterim hočemo sicer v lepem sosestvu ostati, kterega sedanji naklepi in nameri pa niso bili ni nam ni avstrijskemu cesarstvu dobrohotni, to je pač stvar čisto naravna, zlasti če se pomisli, da tudi vlada v svojih postavah, deželno poglavarstvo v svojih razglasih z nami po slovensko govorí, in da nam se je ravno tudi previšnji sklep Njegovega Veličanstva o razpuščenji mestnega zbora, kteri nam opravlja tudi pravice deželnega zbora, razglasil v slovenskem jeziku. Slovenci smo in bodemo zvesti sinovi Avstrije, ne iz lene nečutnosti niti iz kacega hlapčevskega čustva, ampak, kakor sem že gori omenil — za to, ker smo prepričani, da je naša sreča sè srečo avstrijske države tesno zvezana; za to ji bomo, kolikor bo na nas, vsikdar trdna bramba. Ali — da ponovim važne besede gosp. župana Nabergoja, izrečene v celovškem „Slovencu", da se zvestoba Slovencev prav ogreje in da se bo o vsaki priložnosti še svetleje kazala, morajo jim se izpolniti želje gledé narodne ravnopravnosti. Bog daj, da bi visoka vlada enkrat prav spoznala veljavo slovenskega življa zlasti tù na italijanski meji, kakor jo je bil pred letom 1848 že spoznal rajni grof Stadion — in gotovo je, da jo sedanji gosp. deželni poglavar baron Kellersperg tudi spoznava — in spoznavši jo, da bi tudi dosledno ravnala in narodno zavest, narodni ponos, narodno znanje med nami buditi, oziroma širiti si prizadevala. Kajti če smo vredni imena zvestih branivcev Avstrije na jugu — kakor smo — gotovo je, da mora naša moč in pomemba rasti z našo narodno zavestjo in omiko, da nasproti ljudstvo nevedno ali v svojih glavah potujčeno ne more ob kakem silnejšem viharju in potresu, biti kaj zanesljivo branilo. Na to stran so želje naše, kterih izpolnitev bode našim gg. poslancem in pa gospodu deželnemu poglavarju živo priporočena, da bi se nam dajali le taki niži in viši uradniki kterekoli gosposke, da bi se postavljali le taki notarji, advokatje in očitni opravniki, kteri znajo po slovensko, kakor je treba govoriti in pisati — česar sedaj močno močno pogrešamo. Takisto želimo tudi od mestnega zastopstva in zlasti od magistrata tržaškega, ki je pri adresi Njegovemu Veličanstvu namenjeni želji naši ustregel in slovensko prestavo tega pisma napraviti dal, da bi vprihodnjič o vsaki priliki, držeč se pravila narodne ravnopravnosti razglašenega s cesarskega prestola, slovenskemu jeziku dal, kar mu gré, in drugače ravnal z obmestjem čisto slovenskim kakor doslej, ko dobivamo vse razpise, dekrete, naročila itd., celó tudi davkarske knjižice ali bukvice, edino v laškem jeziku; in da bi nas Slovence, da smo in tukaj prebivamo, tudi očitno prispoznaval na vseh očitnih napisih, svarilih, opominih, mejo- in imenokaznih tablah po tržaški okolici itd. Kar se zadnjič tiče naše obmestne straže, sestavljene, kakor je znano, iz naših slovenskih mladenčev, želimo, naj bi oficirjem iste straže mar bilo naučiti se slovenskega jezika in v tem posnemati oficirje pri drugi cesarski armadi, kterim je svetli cesar zapovedal učiti se polkovnega jezika, da bi jim mogoče bilo, o kaki imenitni priliki obrniti se z izdatno besedo na svoje vojnike, — v tem, ko se sedaj pri naši straži težko dobí oficir, kteremu je slovenščina znana. Le take in enake prenaredbe bi povzdignile moč tukajšnjega slovenstva in bi bile krepek lek zoper poitaljančevanje.

Iz Notranjske Bistrice 4. februarja. *(Naša čitavnica. — Matija Ličan.)* Zvedite predrage „Novice", da ta predpust smo imeli v naši čitavnici že tri veselice. V prvi je bila tombola z godbo, v drugi gledišče, petje in godba, najlepša veselica je pa bila na Svečnični večer v spomin „mojstra pevcev" Vodnika. Velika dvorana je bila lepo okinčana, in gosp. Anton Jelovšek se je zopet skazal pravega mojstra, kakor je popred napravil krasen glediščin oder, da ga mu morebiti v nobeni čitavnici ni para; ravno tako umetno in okusno je sedaj ovenčal podobo slavnega pesnika. Beseda se je začela z življenjopisom Vodnikovim, ki ga je bral g. Urb...., potem ste sledili dve pesmi in Bilčeva dramatična pesem „Slovenija oživljena" in pa Vilharjeva nova igra „Župan"; prva je resnobne počutke v naših srcih obudila, druga pa je bila vzrok velicega smeha. Prav izvrstno so igrali naši gospodje diletanti. Hvala jim! sej so v kratkem času že 5 iger na oder spravili. Ne smem pozabiti starega Ličana, ki je prav dobro govoril pesem svojega nekdanjega prijatla „Na Vršacu" in pri gledišču prav živo predstavljal pisača županovega. Kako je bil vrli starček vesel, da tako slavimo Vodnika, mi ni mogoče popisati. Če pa bravcem še povem, da je Matija Ličan, rojen 24. februarja 1785 (toraj je star 80 let), bojo gotovo pritrdili vsi, da je tak starček redka prikazen. Da ste mi zdravi! Pivčan.

Iz Kranja 4. febr. — Včeraj tedaj so bile volitve našega mestnega županijstva. Gospod asesor Murgel, kantonskega predstojnika namestnik, je bil cesarski komisar volitve. Z lepim govorom v slovenskem jeziku je odprl glasovanje in sploh vodil vso volitev tako pravilno, da mu gré očitna hvala. Mestjani naši pa so pokazali danes tudi očitno, da jim je mar za mestni blagor; niso vlekli eni na levo, drugi na desno, ampak volili so vsi tako, kakor jim je narodni volilni odbor nasvetoval; vsi njih možje so odborniki izvoljeni razun

enega, čeravno je z govorno besedo g. dr. Poljak vodo napeljeval na mlin prejšnih mestnih svetovavcev in odbornikov, rekši, da se bojo nekteri možje prejšnjega županijstva zeló pogrešali v mestnem odboru! Al volivci, oziraje se na pretekle leta, mu niso pritrdili. Najzanimiviše intermeco današnje volitve pa je to bilo, da so mestne račune preteklih let pritirali na komisijsko mizo, ki pa — niso bili niti postavno pregledani niti po vsem podpisani! Pač bolje bi bilo, da g. doktor, ki je bil vendar sam prejšnji mestni svetovavec in mora vediti za §. 35. srenjske postave od leta 1849, te preočitne pomanjkljivosti ne bil na dan vlekel danes in tako zastran volitve svoji stranki več škodoval kakor koristil. Iz izvoljenih mož se bojo kmali volili župan in mestna svetovavca. O tem tedaj prihodnjič; danes sem le radostno povedati hotel slavno zmago parlamentarnega življeja tudi pri nas.

Iz Ljubljane. V seji kupčijske zbornice 3. dan t. m., v kteri je bil prvikrat pričujoč novi ministerski komisar g. vitez Bosizio, c. k. namestniški svetovavec, sta po večini glasov bila zopet izvoljena L. Lukman in A. Samasa za predsednika in podpredsednika. — Vsled vladinega dopisa zastran prenaredbe mlinarske postave so bili v odbor, ki naj to stvar pretrese, izvoljeni odborniki Malič, Lasnik in Tönies. — O vpeljavi svobodnega kupčijstva v naše cesarstvo, ki ga nasvetuje odbor angležkih kupčijskih zbornic, je odbornik V. Zupan nasvetoval, naj zbornica tukajšna izreče, da kupčijstvo našega cesarstva še nikakor ni kos kupčijstvu angležkemu in da tedaj še nikakor ni čas za take obravnave pri nas; zbor je soglasno sprejel Zupanov predlog. — Da bi tudi našim trgovcem in obrtnikom naklonila južna železnica iste dobrote o vožníni, kakor jih vživajo Tržačani, je bilo po predlogu odbornika Horaka sklenjeno, naj se zbornica obrne naravnost do ministerstva kupčijstva. — Odbor. Horak praša zborničinega tajnika: kako to: da letopis za 1861, 1862 in 63 še ni zagledal belega dne? Tajnik odgovorí, da mu ni bilo mogoče tako hitro sestaviti letopisa, ker mu obrtniki niso poslali potrebnega gradiva, da pa pride v 4—5 tednih na svetlo. Odborniki Horak, Jož. Pleiweis in Zupan razjasnujejo; zakaj da fabrikantje in obrtniki ne pošljejo tacih drobnih popisov svojih fabrik in obrtnij, kakor jih, prav kakor spoved, zahteva zbornica, ker se po pravici bojé, da ne bi bila taka izvestja merílo za povišanje davkov. Naposled je obveljal predlog odbornika Šventnarja, da se je v razpravo železničine zahteve volil odsek iz odbornikov Schreyer, Lasnik, Pleiweis, Kordin in Tönies. — Po predlogu odbornika Pleiweis-a je bilo sklenjeno, naj se naprosijo kranjski državni poslanci, da pospešijo zadevo o nasvetovani gorenski in dolenski železnici. — Ker računi, ki jih je položil gosp. Karinger o zakladu tukajšnje kupčijske šole za leto 1861, 1862 in 1863, še niso pravilno pregledani, je nasvetoval odbornik Pleiweis, naj se voli odsek za to, in g. Karinger naprosi, da dožene račun tudi do konca leta 1864. v odsek so bili voljeni Pleiweis, Lasnik in Kantoni.

— Vodstvo naše hranilnice je imelo v pondeljek zbor, v kterem je bilo pod predsedništvom g. Samasata posvetovanje tudi o tistih predlogih, s kterimi bode vodstvo stopilo pred občni zbor 16. dne t. m. Sklenjeno je bilo, da se ljubljanskemu društvu za denarno pripomoč rokodelcem na 6 mesecov posodi 4000 gold. po 4%, — da se daruje ljubljanskim ubogim 1000 gold., — ubožnici ljubljanski v karlovškem predmestji 300 gold., za cerkev v Št. Lamprehtu 500 gold., za preboléle bolnike v bolnišnici 300 gold., za uboge gimnazijske učence 200 gold., zgodovinskemu društvu 300 gold. Omenjeno je bilo še druzih naprav, kterim naj bi se pripomočí dalo iz hranilnice, kakor bolnišnici malih otrok, matici slovenski, realki itd.; al rečeno je bilo, da se utegne ob svojem času dati, ako sprejme hranilnica dotične prošnje. Slavno c. k. deželno vladino predsedništvo je po posebnem dopisu obrnilo pozornost hranilnice tudi na tisto napravo, po kteri kranjska kmetijska družba želí po deželi osnovati posojilnic za mále kmetijske gospodarje. Zbor je sklenil odgovor vladi, naj bi se hranilnici o tej zadevi popred povedalo: kako naj bi pripomôgla tej napravi. — Iz vsega se vidi, da se hranilnica zdaj bolje zaveda svoje lepe naloge, po kteri more deželi na mnoge strani koristiti brez škode za svojo lastníno, — da pa tudi prečastiti naš c. kr. deželni poglavar ne prezrè nobene prilike, da hranilnici na srce poklada deželne potrebe.

— Vrli naš „Južni Sokol“ ni pozabil Vodnika — 2. svečana t. l. je obhajal v gostivni čitavničini prav lepo njega rojstni dan vpričo obilih gostov. Doprsna podoba Vodnikova, po g. Gek-u lepo okinčana, je kazala, komú veljá večernica slavna. Gosp. E. Pour, pa kot kolovodja tega večera, je sestavil izvrsten program, kterega je sam začel zvrševati s predgovorom na spomin Vodniku. Navdušeno se je pelo mnogo krasnih pesem (Ipavčeva „Sokolska“, Grbčevi „Občutki“, Vilharjeva „Vodniku“, v kteri je g. Fr. Vidic vidil in slišal, kako se ceni petje njegovo, veličastna narodna „Hej Slovani“, Santnerjev „Dalje“, Jenkov „Hej rojaki“); g. Garcaroli je s harmoniko svojo povekšal veselje večernice, v kteri so se razlagale črtice iz življenja Vodnikovega in deklamovale nektere njegove resne in šaljive pesmice, ki jih je g. Pour prav lepo izbral. Tudi načelnik društveni gosp. dr. Costa je poprijel besedo in v krepkem govoru povdarjal pomembo današnjega dne in radostnega srca pozdravil nove ude rokodelce in obrtnike, ki so danes se prvikrat snidli v „Sokolu.“ In tako je bil ta večer zopet krasen list v zgodovini „Južnega Sokola.“ Po vsej pravici praša naš „Triglav“ v popisu današnje veselice: „Kako to, da nobeno drugo ljubljansko društvo, naj je filharmonično društvo ali Turnverein, strelišče ali kazina, v kterem je vendar velika večina Kranjcev, se ne spominja Vodnika, razun „čitavnice“ in „Sokola“? — Odgovor je lahák.

— Oče Vodnik je mogel v nedeljo radostnega srca z višav rajskih na Ljubljano gledati, ko je zvečer v kočijah in peš vrelo toliko naroda v čitavnico našo. Bilo ga je nad 500. Prišli so tudi vrli rodoljubje iz mnozih in zeló daljnih krajev Krajne naše, — pa tudi mila nam Štajarska nam je poslala v neizrekljivo veselje občečislanega gosp. dr. Benj. Ipavca s čast. gosp. Vokavnom, predsednikom poddružnice gospodarske celjske in ljubeznjivo njegovo hčerko, gosp. dr. Vošnjaka, narodnjaka z dušo in telesom itd. In kako krasen venec gospá in gospodičin je kinčal danes dvorano našo, vso pretesno za tak večer! Že tako je znano, da čitavnica naša ima med družbeniki svojimi najlepše gospodičine, — danes se je tega celó vsak lahko prepričal, ako je pogled svoj vrgel na krasotice po dvorani, ktera je poleg njih se odlikovala s tehtnimi možaki v vsacem oziru. Vse je bilo kakor v raji, ker vedil je vsak, da praznuje se danes — Vodnikov dan. Pa tudi dragi nam gostje, ki so le prišli gledat, kako narod slovenski sloví svojega prvega zgodovinskega možá, so zapustili naš narodni dom prav zadovoljni s vsem, kar so vidili in slišali. Nam pa naj čitatelji naši ne zamerijo, ako danes v spisu teh vrstic le bolj srčne te občutke razodevamo, ne pa se spuščamo v drobno kritiko vsega, kako se je vršil program današnje besede. Rečemo jim le, da tudi ostri kritikarji so nam razodeli popolno svojo zadovoljnost nad vsem, kar je bilo govorjeno, prepevano in sicer

muzičinih produkcijah podano, in tako rečemo le, da navdušeni predgovor gosp. Pour-a, overtura Mozartova in Titelnova, ktero nam je mojstersko igral danes pomnoženi naš orhester, veličasten naš pevski zbor, ki se je danes odlikoval v različnih zborih posebno izvrstno, samospeva Vidičeva in Bučarjeva, igra na glasoviru naše gospodičine Melanije Hohnove, ki je s tako lahkoto in elegancijo težko Kalkenbrenerjevo kompozicijo zvršila, in kar je naš mojster Uršič na angleškem trobilu, ki najbolj posnema človeški glas, nam produciral v svoji lastni kompozicii, ki jo je spremljal orhester — vse, vse je bilo vredno izvrstnega koncerta. Gospod Fabjan pa, ki je vodil vse te produkcije, je danes očitno pokazal, da je umetnik na svojem mestu. Da po Ipavčevem zboru „Ilirija oživljena“ ni bilo ploska ne konca ne kraja, dokler se ni na odru pokazal ljubljenec naš, razume se samo po sebi. — Po besedi je bil sjajni ples. Ako rečemo, da je plesalo 100 parov kadriljo, naj sodi po tem vsak, da kakor Euterpe je tudi Terpsihora morala zadovoljna biti s tem večerom. Vojaška kapela po vodstvom svojega kapelnika g. Ambroža pa je godla na ples tako navdušena, kakor da bi bil godel vsak godec za tri. Gospodičine so dobile na ličnem listku vrsto plesov, kterega prednjo stran je kinčala Vodnikova podoba s podpisom: „Od prvega tukaj stanuje moj rod; če vé kdo za druj'ga, naj reče: od kod?“ Telegrama domoljubov iz Dunaja in Solnograda sta poslavila Vodnikov večer, ki nikomur ne mine iz spomina, kdor je bil priča nenavadne te svečanosti.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Državni dunajski zbor še ni prišel do važnih obravnav, ker odbori, ki pretresajo denarne predloge ministerstva še niso s svojim delom pri kraji. Po Vuku Štefanoviču Karadžiču so bile 5. tega mesca bilje v grški cerkvi z veliko svečanostjo; „Zora“ je v zboru popevala žalostinke. Po biljah se je mladež srbska podala na gomilo Vukovo in je ondi sežgala 6. list „Srbobrana“, ki žali Vuka in tiste možé, ki so se na čelo postavili izdajanju Vukovih knjig. — A. Lukšićevih „Slavische Blätter“ 1. zvezek je na Dunaji prišel na svetlo. Cela knjiga je, ktera obsega mnogo lepih spisov in ličnih kamnotisov. Drugi pot več o nji. — Banska konferencija v Zagrebu se je začela 4. dne t. m. ne očitno, ampak v privatni sobi banovi. V prvi seji bilo je le 29 zbornikov namesti 42. — Deakove besede o ogerskem zboru so zdaj na glasu po časnikih; rekel je, da deželni zbor se more sklicati le na ustavni poti, ne pa po oktrojki, in da le pragmatična sankcija pelje vlado in narod k zaželjenemu cilju. — V Turinu je postal tak nemir, da je kralj 3. t. m. se podal v Florenco, kjer je bil navdušeno sprejet. — Na Ruskem so moskovski plemenitaži, nezadovoljni z oproščenjem kmetov (mužikov), jeli rogoviliti, a to ne bo overalo bistroumnega in velikodušnega cara Aleksandra, da ne bi krepko napredoval na poti potrebnih reform. — Cesar mehikanski Maks I. je izdal manifest, po kterem razglaša cerkvena dobra za svojino državno; ko je cesar to naznanil papeževemu poročniku, je ta odgovoril, da nima nikakoršnih napotkov za to stvar od sv. očeta.

Denarni zapisnik Matičini.

(Sklep 1. leta.)

Prenesek iz 5. lista „Novic“	8734 gold.	84 kr.	
Gospod Pavalec Juri, duh. pomoč. v Cmureku, za letni donesek	2 „	— „	
„ Mahkot Janez, c. k. uradnik na Krškem, kot ustanovnik	10 „	— „	
„ Lampe Josip, c. k. uradnik na Krškem, kot ustanovnik	10 „	— „	
Po gosp. dekanu J. Grabrijanu v Vipavi so poslali za letni donesek:			
Gospod dr. Spazzapan Štef., advokat v Vipavi	2 gold.	— kr.	
„ Kopitar Mihael, kurat v Erzelu . .	2 „	— „	
„ Stupica Janez, nadzornik c. k. finanč. straže	2 „	— „	
Po gosp. Francetu Leganu, kaplanu v Selcih, so poslali za letni donesek:			
Gospod Legan France, kaplan v Selcih . .	2 „	— „	
„ Majer Vincenc, župnik „ . .	2 „	— „	
„ Škul Valentin, kaplan v „ . .	2 „	— „	
„ Štamcar Andrej, učitelj v „ . .	2 „	— „	
„ Šmid Matija, kmet v Selcih . . .	2 „	— „	
„ Dolenc Jan., mlinar in župan v Selcih	2 „	— „	
„ Prevc Juri, kmet v Selcih	2 „	— „	
„ Habjan Janez, mlinar v Selcih . .	2 „	— „	
Gospod Kramar Fr., dekan v Škofji Loki, kot ustanovnik	10 „	— „	
„ Pavšler Jožef, korar iz Ljubljane, kot ustanovnik	10 „	— „	
Po gosp. Jož. Šventnerju v Ljubljani, so poslali:			
Gospod Šventner Jož., hišni posest. v Ljublj.	2 „	— „	
„ Klemens France, bukvovez in hišni posestnik v Ljubljani	2 „	— „	
„ Zitterer Andrej, barvar v Ljubljani .	2 „	— „	
„ Klemenčič	2 „	— „	
„ Auer Pavel, hišni posestnik in pivar v Ljubljani	2 „	— „	
„ Pakič Miha, trgovec v Ljubljani . .	2 „	— „	
„ Več Janez, „ „ . .	2 „	— „	
Gospod Vodopivec France, realni učitelj na Reki, za letni donesek	2 „	— „	
„ Masten Jožef, duhovni pomočnik pri sv. Mihaelu poleg Soštajna, za let. don.	2 „	— „	
Po gosp. Francetu Polcu so poslali za let. don.:			
Gospod Jurko Janez v Rifniku	2 „	— „	
„ Polc France „	2 „	— „	
Gospod Vode Janez iz Pregarij na Tržaškem, za letni donesek	2 „	— „	
„ Skubic Miha, kaplan v Košani, kot ust.	5 „	— „	
„ Povše Martin, kaplan v Polhovem Gradcu, za letni donesek	2 „	— „	
„ Napret Teodor, c. k. svetovavec pri deželni sodnii v Trstu, kot ustanovnik .	10 „	— „	
„ Legat Janez Nep., bogoslovec v Trstu, za letni donesek	2 „	— „	
„ Žurman Jan., posestnik in kant. cenitelj pri sv. Trojici pri Slatini, za l. d. .	2 „	— „	
Sl. Leseverein v Kamniku, za letni donesek .	2 „	— „	
Gospod Črne Anton, državni svetovavec na Dunaji, kot ustanovnik	50 „	— „	
Sl. kmetijska poddružnica v Celji kot nesmrtni ud	20 „	— „	
Gospod Rozman Lovre, kaplan na Tabru, z. l. d.	2 „	— „	
Po gosp. dr. Srncu v Mariboru so poslali kot ust.:			
„ Šuman Josip, gimnaz. profesor, dodá	1 „	— „	
„ Žnidarič Anton, gimn. profesor, dodá	1 „	— „	
„ dr. Srnec Josip, dodá	2 „	— „	
„ dr. Pavlič Valentin, advok. koncipist	10 „	— „	
„ Kežman France, korar, za Iv. Ureka	10 „	— „	
„ Kostanjevec Jožef, korar	2 „	— „	
„ Modrinjak Matija, konzistorijalni svetovavec	5 „	— „	
„ Glažar Dragotin	2 „	— „	
„ Simonič J., kaplan pri sv. Lorencu v Puščavi	20 „	— „	
„ Turner Pavel	2 „	— „	
„ Čuček Jože, korvikar	2 „	— „	
„ Ipavec Dragotin, pravdosredni vajenec	2 „	— „	
„ Marko Mihael, notar. koncipist . .	2 „	— „	
Gospod Zorc Janez, fajmošter na Golem, z. l. d.	2 „	— „	
„ Hašnik Jožef, fajmošter v Trbovljah, kot ustanovnik	10 „	— „	
„ Pust Fr., župan v Trbovljah, kot ustan.	10 „	— „	
„ Kuhn Tone, bogoslovec in seminiški duhoven v Trstu, za letni donesek . . .	2 „	— „	
„ Volk Jožef, fajmošter v Komendi, za l. d.	2 „	— „	
„ Wolf Anton, fajmošter pri sv. Petru na Medvedjem Selu, kot ustanovnik . . .	10 „	— „	
„ Završnik France, fajmošter v Št. Gothardu pri Trojanah, za letni donesek .	2 „	— „	
„ Mraz Tomaž (Štantetov-Šentvidski), novinec nemškega reda iz Pliberka, kot ustanovnik	50 „	— „	

*

za letni donesek:

Gospod Štrukel Gotard, trgovski pomočnik . .	2 „	— „
„ Praprotnik France, učitelj v Podbrezjah	2 „	— „
„ Wilfan Šimen, fajmošter v kranjski Gori	2 „	— „
„ Matek Juri, kaplan v „ „	2 „	— „
„ Urbanija Lorenc, kaplan v „ „	2 „	— „
„ Hauptman Janez, strojar v „ „	2 „	— „
Ljudska šola v Nevljah pri Kamniku	2 „	— „
Gospod Mrzel Jožef, fajmošter v Starem trgu pri Poljanah	2 „	— „
„ Vajvoda Šimen, župnik v Nemški Loki	2 „	— „
„ Okorn Ignaci, kaplan v Starem trgu pri Poljanah	2 „	— „
Po gosp. Drag. Rudežu so poslali za let. donesek:		
Gospod Klun Janez, posestnik in štacunar v Ribnici	2 „	— „
„ Šle Andrej, umetalni vrtnar v Ribnici	2 „	— „
„ Arko Jakob, posestnik in gostinčar v Ribnici	2 „	— „
„ Loger Friderik, posestnik in založnik tobaka v Ribnici	2 „	— „
„ Arko Ant., posestnik in župan v Ribnici	2 „	— „
„ Pauser Jan., poštni ekspeditor v Ribnici	2 „	— „
„ Šega Janez, gozdnar in posestnik na Travnej Gori poleg Ribnice	2 „	— „
„ Fajdiga Janez, posestnik in štacunar v Sodražici poleg Ribnice	2 „	— „
„ Pakiž Šimen, posestnik in župan v Jurjevici poleg Ribnice	2 „	— „
„ Oberstar Matija, posestnik in mlinar v Jurjevici poleg Ribnice	2 „	— „
„ Podboj Janez, posestnik v Ribnici .	2 „	— „
Gospod Robič Andrej, tehnikar v Miškolcu, kot ustanovnik	10 „	— „
„ dr. Petovar Ivan, advokatni koncipist v Ptuju, kot ustanovnik	10 „	— „
Po gosp. Drag. Šauperlu so poslali kot ustan.:		
Gospod Zuža Anton, dekan na Laškem . .	10 „	— „
„ Ripšl Dragotin, župnik v Loki . .	10 „	— „
„ Arzenšek Matija, kaplan na Laškem .	10 „	— „
„ Šauperl Drag., kaplan na Laškem, dodá	8 „	— „
Gospod Lunder Janez, kaplan pri sv. Lorencu ob Temenici, za letni donesek	2 „	— „
Po gosp. Antonu Kosu, pravniku na kr. akademii v Zagrebu, je poslal za letni donesek:		
Gospod Oblak France, vradnik pri c. k. računovodstvu v Zagrebu	2 „	— „
Gospod Štritar Janez, beneficijat v Šentvidu pri Zatičini, kot ustanovnik	10 „	— „
„ M. L. v Ljubljani, za letni donesek . .	2 „	— „
„ dr. Melè Janez, svetovavec c. k. deželne sodnije v Ljubnem, kot ustanovnik . .	10 „	— „
„ Zadnik Šim., župnik v Vrhu poleg Črnomlja, za letni donesek	2 „	— „
„ Kos Ant., pravnik v Zagrebu, kot ustan.	10 „	— „
„ Erjavec Franc, učitelj na kr. viši realki v Zagrebu, za letni donesek	2 „	— „
„ Globočnik Janez, fajmošter v Poljanah, kot ustanovnik	10 „	— „
„ Globočnik Anton, c. kr. predstojnik v Postojni, kot ustanovnik	10 „	— „
„ Jan Juri, župnik na Katinari pri Trstu, kot ustanovnik	10 „	— „
Po gosp. F. Rathu, župniku v Frajhamu, so poslali za letni donesek:		
Gospod Kukovec	2 „	— „
„ Kranjc	2 „	— „
„ Rath Franjo, župnik v Frajhamu . .	2 „	— „
Gospod Lipold Franjo, pravnik na vseučilišču bečkem v Beču, kot ustanovnik . . .	10 „	— „
„ Mazek Lorenc, beneficijat na Vačah, kot ustanovnik	10 „	— „
„ Žniderščič Urb., zdravnik v Laškem trgu, za letni donesek	2 „	— „
„ Klemenčič Jožef, katehet v Ljubljani, kot ustanovnik	10 „	— „
„ Ravnikar Franjo, deželni uradnik v Ljubljani, kot ustanovnik	10 „	— „
„ Švajgar Jož., grajski oskrbnik na Brdu, za letni donesek	2 „	— „
Gospodičina Vilj. pl. Höffernova na Brdu, z. l. d.	2 „	— „
Gospod Olipic J., fajm. v Koprivniku, kot ust.	10 „	— „
Gospod Preša Jož., kapl. v Koprivniku, kot ust.	10 gold.	— kr.
Po gosp. Drag. Šavniku iz Kranja sta poslala za letni donesek:		
Gospod Robas J., posestnik in župan v Cerkljah	2 „	— „
„ Dolenec France, trgovec v Kranji . .	2 „	— „
Gospod Krištofič Lorenc, kaplan v bohinski Bistrici, za letni donesek	2 „	— „
„ Mesar Janez, fajmošter v bohinski Bistrici, za letni donesek	2 „	— „
„ Virk Jožef, fajmošter v Ločah na Štajarskem, za letni donesek	2 „	— „
Po gosp. Mat. Smole-tu sta poslala za let. don.:		
Gospod Frank Rihard, kaplan v Ribnici . .	2 „	— „
„ Kalan Raimund, kaplan v Dolenji vasi	2 „	— „
Po gosp. Luk. Drzečniku sta poslala za let. don.:		
Gospod Ozvald Janez, posestnik v Ribnici .	2 „	— „
„ Miklav Jožef, krčmar v Ribnici . .	2 „	— „
Gospod Bertoncel Gašper, župnik v Auberu na Krasu, kot ustanovnik	10 „	— „
„ Govekar France, učitelj na Igu, za l. d.	2 „	— „
„ Zarnik Janez, učitelj v Begnah pri Cerknici, za letni donesek	2 „	— „
Ljudska učilnica v Begnah pri Cerknici, z. l. d.	2 „	— „
Gospod Jerala Janez, kaplan v Srednji vasi v Bohinji, kot ustanovnik	10 „	— „
„ Šos Mih., župnik v Preloki pri Črnomlji, za letni donesek	2 „	— „
„ Keršič J., administrator v Dobu, za l. d.	2 „	— „
„ Bučar Viktor, trgovec v Ljubljani, kot ustanovnik	50 „	— „
„ Stanovnik Miklav, učitelj v Starem trgu pri Poljanah, za letni donesek	2 „	— „
Sl. Slovanska čitalnica v Trstu, kot neumrljiv ud	20 „	— „
Po gosp. J. Grabrijanu je poslal kot ustanovnik:		
Gosp. Lampe Anton, kurat na Gočah v Vipavi	10 „	— „
Po gosp. Ivanu Macunu so poslali iz Zagreba kot ustanovniki:		
„ dr. Vančas Aleksa v Zagrebu . . .	10 „	— „
„ baron Vranicani Ambrož v Zagrebu .	10 „	— „
„ Macun Iv., gimn. prof. za l. 1864 in 1865	4 „	— „
„ dr. Gostiša Andrej, svetovavec apelacije v Zagrebu za leto 1864 in 1865	4 „	— „
Skupaj	9521 gold.	84 kr.

Pregled.

Matica slovenska je prejela do 4. februarja 1865, to je, v prvem letu od družbenikov:

a) od 13 ustanovnikov v obligacijah . . .	3223 gold.	50 kr.
b) od 40 ustanovnikov v gotovini	3426 „	— „
c) od 198 ustanovnikov, ki so le nekaj plačali	2124 „	— „
d) od 299 letnih plačnikov	601 „	— „
Darovali so Matici gospodje, ki niso udje . .	93 „	— „
Skupaj	9521 gold.	84 kr.

22 ustanovnikov ni še nič plačalo.

572 družbenikov se je tedaj v prvem letu vpisalo v Matico; ker pa jih je 5 med letom umrlo, in sicer 4 ustanovniki in en leten plačnik, je toraj danes družbenikov 567.

Matičino premoženje po odbitih vseh stroških:

1. V obligacijah		
a) 4½ odstotnih 600 fl. = 5%	540 gold.	— kr.
b) 5 „ 7260 fl. konvenc. denarja .	7623 „	— „
c) 5 „ z obrestmi v srebru . . .	290 „	— „
d) 5 „ v srečkah od 1860. leta . .	300 „	— „
e) 5 „ drugih srečkah	1773 „	50 „
skupaj v obligacijah .	10526 gold.	50 kr.
2. V privatnem dolžnem pismu za . . .	100 „	— „
3. V kupljenih obrestih od oblig. za 7000 fl.	86 „	— „
4. V pisarničnem orodji in drugi opravi .	54 „	— „
5. V gotovini	159 „	81 „
skupaj	10926 gold.	31 kr.
Ako se od 216 ustanovnikov, ki so plačali dosedaj 2124 fl., došteje še po pravilih zagotovljenih	8676 „	— „
znaša celo premoženje Matičino	19602 gold.	31 kr.

V Ljubljani 4. februarja 1865. Dr. Jer. Zupanec.

☞ Doneski po 4. februarju sprejeti se naznanijo prihodnjič.

Kursi na Dunaji 6. februarja.

5% metaliki 72 fl. 40 kr.	Ažijo srebra 12 fl. 25 kr.
Narodno posojilo 79 fl. 80 kr.	Cekini 5 fl. 32 kr.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Tiskar in založnik: Jožef Blaznik v Ljubljani.